

Viralliset liikennemerkit

Tienvarsimainonta

Lupamenettelyohje

Tienvarsimainokset, joihin tarvitaan lupa

Ei-luvanvaraiset mainokset

Tienvarsimainonta

Lupamenettelyohje

Suunnitteluvaiheen ohjaus

ISBN 978-951-803-791-3
TIEH 2100047-07

Verkkajulkaisu pdf (www.tiehallinto.fi/julkaisut)

ISBN 978-951-803-792-0
TIEH 2100047-v-07

Edita Prima Oy
Helsinki 2007

Julkaisua myy/saatavana
Edita (asiakaspalvelu.prima@edita.fi)
Faksi 020 450 2470
Puhelin 020 450 011

Tiehallinto

Asiantuntijapalvelut
Opastinsilta 12 A
PL 33
00521 Helsinki
Puhelinvaihte 0204 22 11

VASTAANOTTAJA
Tulosityksiköt

SÄÄDÖSPERUSTA
Maantielaki 52. §

KOHDISTUVUUS
Tiehallinto

VOIMASSA
1.2.2007 - toistaiseksi

ASIASANAT
ulkomainonta, tienvarsimainonta, liikenneturvallisuus, liikenneympäristö

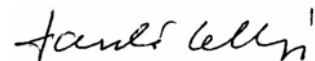
Tienvarsimainonta, TIEH 2100047-07

Ohje sisältää perustietoa tienvarsimainontaan liittyvän poikkeuslupapäätöksen käsittelyyn, tienvarsimainonnan valvontaan ja luvattomien mainosten poistamiseen. Ohjeen tarkoituksena on luoda menettelytavat maantielain myötä tienpitäjälle siirtyneelle velvoitteelle valvoa liikenneympäristöä ulkomainonnan osalta.

Ympäristöministeriö, Suomen Kuntaliitto ja Tiehallinto laativat vuonna 2002 yhteistyössä Tienvarsimainonnan käsikirjan. Tätä on täydentänyt Tiehallinnon lausunnon- ja luvanantajille tarkoitettu julkaisu Menettelyohjeita tienvarsimainosasioissa. Tämän ohjeen sisältöön ovat molemmat julkaisut toimineet taustamateriaalina.

Ohje on tarkoitettu ensisijaisesti Tiehallinnon poikkeusluvan käsittelijöille ja tienvarsimainonnan valvonnasta vastaaville.

Apulaisjohtaja

Pauli Velhonoja

Liikennetekniikan asiantuntija

Teuvo Kela

TIEDOKSI

Liikenne- ja viestintäministeriö
Ympäristöministeriö
Kuntaliitto
Ympäristökeskukset
Pääkonttori
Asiantuntijapalveluiden yksiköt
Lupapalvelut
Kirjasto

ESIPUHE

Ulkomainontaa koskevat säännökset siirtyivät luonnonsuojelulaista vuoden 2006 alussa voimaan tulleeseen maantielakiin. Valvonta- ja lupaviranomaisena toimii Tiehallinto alueellisten ympäristökeskusten sijaan. Tienvarsimainonta, joksi ulkomainontaa maantielaisissa kutsutaan, on kiellettyä, kuten se oli aikaisemmin luonnonsuojelulaissakin. Maantielain 52. §:n 1. momentin mukaan asemakaava-alueen ulkopuolella ja asemakaavan mukaisella tieliikennealueella on kielletty maantien käyttäjille tarkoitettujen ulkomainosten asettaminen. Tienpitoviranomainen voi myöntää poikkeuksen tästä kiellosta, jos sitä on pidettävä liikenteen opastuksen tai matkailun kannalta tai muusta sellaisesta syystä tarpeellisena. Ennen mainoksen asettamista koskevan asian ratkaisemista Tiehallinnon on pyydettävä lausunnot alueelliselta ympäristökeskukselta ja kunnalta.

Tiehallinnon tavoite tienvarsimainonnan valvojana on sovittaa yhteen liikenneturvallisuus, viihtyisä liikennenympäristö ja tienvarsipalvelujen tarjonta. Myöntäessään poikkeuslupia Tiehallinto pyrkii ottamaan tasapuolisesti huomioon palveluja tarjoavien tarpeen tiedottaa palveluistaan tavalla, joka ei vaaranna liikenneturvallisuutta. Mainoksen tarpeellisuutta harkittaessa otetaan huomioon tiellä liikkujien tarpeet, kohteiden löydettävyyys ja kohteessa harjoitettava toiminta.

Lupaviranomaistehtävien toimintatapojen yhdenmukaistamiseksi Tiehallinto on laatinut tienvarsimainonnan lupamenettelyohjeen. Ohje on jatkoa vuoden 2006 alussa Tiehallinnon johtoryhmän hyväksymille tienvarsimainonnan toimintalinjoille.

Maantielain tienvarsimainontaa koskeva kiello ei koske kokous-, tiedotus- tai muita vastaavia tilaisuuksia eikä vaaleja koskevaa ilmoittelua. Tienvarsimainonnasta on erotettava tieliikenneläisissä tarkoitettu liikenteenohjaus, jota hoidetaan liikenteen ohjauslaittein. Tiepiirit myöntävät hakemuksen perusteella maksuttomat luvat määräaikaiseen viitoitukseen kuten yleisötilaisuuksien, kesäteattereiden, messujen, tiekirkkojen ja tilapäisen myyntitoiminnan opastamiseen. Luvassa asetetaan ehtoja viitoituksen käytännön järjestelyistä. Näitä, kuten vaalimainontaan liittyvää ilmoittelua, on käsitelty muissa Tiehallinnon ohjeissa.

Lupamenettelyohje on laadittu Tiehallinnon Asiantuntijapalveluissa. Työtä varten muodostettiin yhteistoiminta-alueiden edustajista koostuva asiantuntijaryhmä. Työryhmän puheenjohtajana toimi Teuvo Kela Asiantuntijapalveluista ja kutsuttuina jäseninä Kari Puumala Uudenmaan tiepiiristä, Jukka Tamminen Kaakkois-Suomen tiepiiristä, Keijo Pulkkinen Oulun tiepiiristä, Kauko Kaarninen Lapin tiepiiristä sekä Anneli Harju ja Ossi Korttinen Tiehallinnon lupapalveluista. Lakiasioissa työryhmää avustivat Heidi Hillner-Huotari ja Sari Lajunen Asiantuntijapalveluista. Työryhmän asiantuntijasihiteereinä toimivat Pöyry Infra Oy:stä Heimo Rintamäki ja Hannele Happonen.

Helsingissä helmikuussa 2007

Tiehallinto
Asiantuntijapalvelut

Sisältö

1	TIENVARSIMAINONNAN VIITEKEHYS	9
1.1	Lähtökohtia	9
1.1.1	Tienvarsimainonnan nykytila	9
1.1.2	Tienvarsimainosten liikenneturvallisuusvaikutukset	10
1.1.3	Tienpidon ympäristöhaasteita	11
1.2	Tiealueen määritelmiä	12
1.2.1	Tie- ja suoja-alue	12
1.2.2	Näkemäalue	12
1.2.3	Kadut ja muut yleiset alueet (liikenne- ja katualue)	13
1.3	Tienvarsimainontaa säätelevät lait ja normit	14
2	POIKKEUSLUPAMENETTELY	15
2.1	Lähtökohtana toimintalinjat	15
2.2	Poikkeusluvut ja lupaviranomaiset	15
2.3	Poikkeuslupamenettely asemakaava-alueen ulkopuolella	16
2.4	Lupamenettely asemakaava-alueella	17
2.5	Poikkeuslupaa ei tarvita	18
3	TIENVARSIMAINONNAN POIKKEUSLUPAPERUSTEET	19
3.1	Tienvarsimainoksen sisältö	19
3.1.1	Tienvarsimainonta eriluokkaisten teiden varsilla	20
3.1.2	Tienvarsimainonta levähdys- ja pysäköintialueilla	21
3.1.3	Tienvarsimainoksen kiinnittäminen maantiehen kuuluviin laitteisiin ja rakennelmiin	21
3.1.4	Yksittäisen tienvarsimainoksen sijoittaminen	22
3.2	Tekniset vaatimukset	24
3.2.1	Muotoilu	24
3.2.2	Materiaalit ja tehokeinot	24
3.2.3	Muut tekniset vaatimukset	24
4	LUVATTOMIEN TIENVARSIMAINOSTEN JA ILMOITUSTEN POISTAMINEN	25
5	KIRJALLISUUTTA	27
6	LIITTEET	29

1 TIENVARSIMAINONNAN VIITEKEHYS

1.1 Lähtökohtia

1.1.1 Tienvarsimainonnan nykytila

Ulko- ja liikennemainonta on osa mediamainontaa. Sen osuus kokonaismediamainonnasta oli 3 %, ja siihen käytettiin vuonna 2005 yhteensä 37 miljoonaa euroa. Tienvarsimainonta on puolestaan osa ulko- ja liikennemainontaa.

”Tienvarsimainoksella tarkoitetaan tien varteen sijoitettua mainosta, ilmoitusta, julistetta tai muuta sellaista laitetta tai rakennelmaa, jonka kuva- tai tekstimuotoinen informaatio on tarkoitettu pääasiallisesti tienkäyttäjän nähtäväksi (pois lukien viralliset liikennemerkkit ja tienpitäjän asettamat tiedotustaulut).”

Tienvarrella tarkoitetaan tässä yhteydessä tien läheisyydessä sen sivussa tai yläpuolella olevaa tilaa, josta mainokset ovat autoilijan luettavissa. Tienvarsimainoksia voidaan toteuttaa rakenteeltaan ja sisällöltään hyvin erilaisina laitteina tai rakennelmina.

Ulkomainontaa koskevat säännökset siirrettiin luonnonsuojelulaista 1.1.2006 voimaan tulleeseen maantielakiin. Valvonta- ja lupaviranomaisena toimii tämän jälkeen Tiehallinto alueellisten ympäristökeskusten sijaan. Tienvarsimainonta, joksi ulkomainontaa maantielaisissa kutsutaan, on kiellettyä, kuten se oli aikaisemmin luonnonsuojelulainkin mukaan.

Maantielain 52. §:n 1. momentin mukaan asemakaava-alueen ulkopuolella ja asemakaava-alueen liikennealueella on kielletty maantien käyttäjille tarkoitettujen ulkomainosten asettaminen. Tienpitöviranomaisen voi myöntää poikkeuksen tästä kiellosta, jos sitä on pidettävä liikenteen opastuksen tai matkailun kannalta tai muusta sellaisesta syystä tarpeellisenä. Asemakaava-alueella liikennealueen ulkopuolella lupaviranomaisena toimii kunta.

Asemakaava-alueen ulkopuolella maanteiden varsilla arvioidaan olevan 3 000 – 3 500 mainosta, joista luvattomia arvioidaan olevan noin kolme neljästä. Teiden varsilla on tällä hetkellä sekä luonnonsuojelulakien että uuden maantielain perusteella myönnettyjen lupien mukaisia mainoksia. Poikkeuslupia mainoksia varten hakevat yleensä kunnat, yksityiset yrittäjät, ulkomainosyrittäjät ja yritysketjut.

Tiehallinnon teettämässä kyselyssä ”Tienkäyttäjätyytyväisyystutkimus kesä 2006” selvitettiin tienkäyttäjien mielipiteitä tienvarsimainonnasta. Tutkimuksessa kysyttiin: ”Kuinka hyödyllisiksi itsellenne koette teiden varsilla olevat mainokset, joissa mainostetaan tienvarsipalveluita (esim. huoltoasemat, matkailukohteet) ja tuotteita (esim. autot, kosmetiikka)?” Hieman yli 80 prosenttia molempien tienkäyttäjäryhmien edustajista kokee hyödyllisiksi tienvarsimainokset, joissa mainostetaan tienvarsipalveluita. Vastaavasti yli puolet piti tuotemainoksia hyödyttöminä.

Toisessa kysymyksessä kysyttiin: "Vaikuttavatko tienvarsipalveluita koskevat mainokset päätöksiinne pysähtymis- ja ostoskohteista?" Yksityishenkilöistä 18 prosenttia ja raskaan liikenteen kuljettajista 16 prosenttia kertoi tienvarsipalvelumainosten vaikuttavan erittäin paljon tai paljon pysähtymis- ja ostoskohdepäätöksissä. Lisäksi yli 40 prosenttia mainitsi niiden vaikuttavan jonkin verran.

Tienvarsimainonnan kirjavan tilanteen, uuden maantielain ja muuttuneen lupakäytännön pohjalta Tiehallinnon johtoryhmä hyväksyi Tienvarsimainonnan toimintalinjat tammikuussa 2006 (TIEH 1000106-06). Toimintalinjoilla määriteltiin lupakäsittelyn painotukset, kuten tasapuolisuus ja yhdenmukaisuus, ja määriteltiin lupakäsittelyn uudelleenorganisointi.

1.1.2 Tienvarsimainosten liikenneturvallisuusvaikutukset

Tiehallinnon teettämän selvityksen (TIEH 4000423) mukaan tienvarsimainosten vaikutukset liikenneturvallisuuteen voidaan tiivistää seuraavasti:

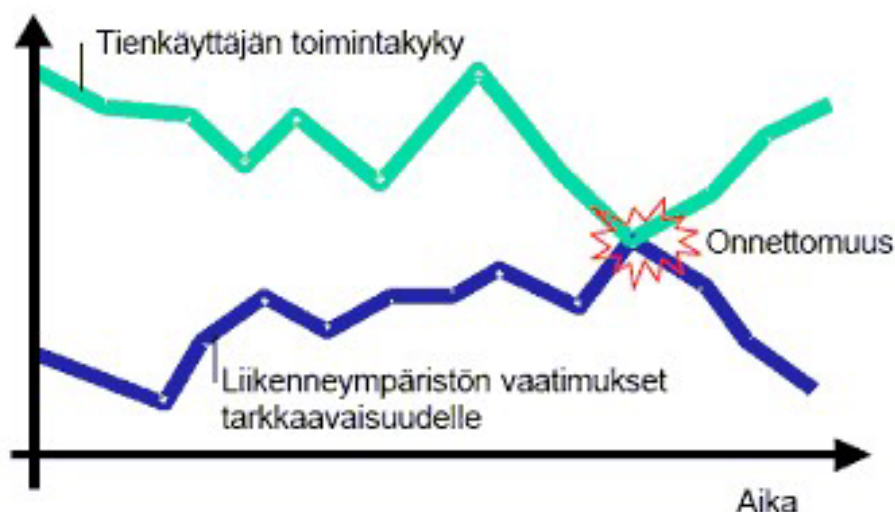
- Mainosten kielteisiä vaikutuksia voidaan osoittaa kuitenkin onnettomuustutkimuksissa, kun ne ovat kohdistuneet rajattuihin olosuhteisiin (liittymiin).
- Mainosten vaikutukset ilmenevät kuljettajakäyttäytymisessä, mutta normaaliliikenteessä mitatut vaikutukset ovat pieniä.
- Mainokset häiritsevät maantieolosuhteissa liikennemerkkien ja mahdollisesti myös muiden kuljettajan tehtävän kannalta merkityksellisten kohteiden havaitsemista.
- Tutkimuksissa ei ole tullut esiin, että tienvarsimainoksilla olisi liikenneturvallisuudelle positiivisia vaikutuksia (kuten kuljettajan vireystilan paraneminen).
- Mainonnan arvellaan olleen osasyynä kuudessa kuolemaan johtaneessa liikenneonnettomuudessa vuosina 2000 ja 2001.

Tienvarsimainos voi olla liikenneturvallisuutta vaarantava tekijä seuraavista syistä yksin tai yhdessä muiden tekijöiden kanssa. Tienvarsimainos voi aiheuttaa

- näkemäesteen, jos se peittää tarvittavan vapaan näkemän tiejaksolla tai liittymässä tai peittää liikennemerkin.
- sekoittumisriskin, jos se sisältää virallisia liikennemerkkejä muistuttavia elementtejä.
- tarkkaavaisuuden vähenemisen, jos se kiinnittää kuljettajan huomion pois liikenteestä tai liikenteen ohjauksesta (liikennemerkit, ajoratamerkinät, viitoitus, liikennevalot).

Mainoksen ulkoasu ei ole ainoa liikenneturvallisuuden kannalta ratkaiseva tekijä. Myös tieympäristöllä, johon mainos on tarkoitettu sijoittaa, on suuri merkitys. Merkittäviä tieympäristöön liittyviä tekijöitä ovat mm. nopeusrajoitus, liikennemäärä, liikenteen koostumus (esim. kevyt liikenne), liittymätiheys ja liikenneinformaation kokonaismäärä.

Liikenneonnettomuudelle on yleensä useita syitä. Rungas tienvarsimainonta tekee tieympäristön sekavaksi ja jopa liikenneturvallisuutta vaarantavaksi. Tienvarsimainos voi johtaa onnettomuusriskin lisääntymiseen tilanteessa, jossa kuljettajan toimintakyky, esim. väsymytilasta johtuen, ei ole enää parhaimmillaan vaadittavien ajosuoritusten tekemiseen.

Kuva 1 Tienkäyttäjän toimintakyvyn ja ympäristön vaatimusten vaikutus onnettomuusriskiin.

Liikenneturvallisuussyistä on tarkoituksenmukaista pyrkiä rajoittamaan tienvarsimainontaa ja ohjaamaan välttämätön mainonta sille sopiviin paikkoihin.

1.1.3 Tienpidon ympäristöhaasteita

Tiehallinnon Ympäristöohjelma 2010 on tienpidon toiminnan suunnittelun yhtenä lähtökohdista, ja sitä toteutetaan jokapäiväisen toiminnan kautta. Tiehallinnon linjaukset eri tuotteille, esimerkiksi hoidolle, ylläpidolle, investoinneille ja liikenteen hallinnalle, konkretisoivat ohjelmaa edelleen. Tiehallinnon johtoryhmä hyväksyi ympäristöohjelman 27.2.2006. (Kohti ekotehokasta liikennejärjestelmää, Ympäristöohjelma 2010).

Pääteiden pysäköinti- ja levähdysalueiden palvelutaso, siisteys ja viihtyisyys, samoin kuin tienvarren istutukset, niiton ajankohta ja maisemien vaihtelevuus vaikuttavat käsitykseen tieympäristön viihtyisyydestä. Tiellä liikkujan viihtyisyyteen liittyy myös matkan elämyksellisyys. Etenkin pitkillä maantiejaksoilla on tarpeen avata näkymiä tiestöltä ulos. Tiemaiseman esteettisyyden kehittämiseen ympäristötaiteen keinoin niin luonnonympäristössä kuin rakennetussa ympäristössä on edelleen tarvetta yhteistyössä kuntien ja elinkeinoelämän kanssa. Myös tienvarsimainonta vaikuttaa siihen, millaisena tienkäyttäjät kokevat tiemaiseman. (Tiehallinto 2006 b)

1.2 Tiealueen määritelmiä

1.2.1 Tie- ja suoja-alue

Tiealueen rajat määritellään tiesuunnitelmassa tai erikseen vireille pannussa maantietoimituksessa. Jollei tiealueen rajoja ole näin määritelty, määritellään ne seuraavasti:

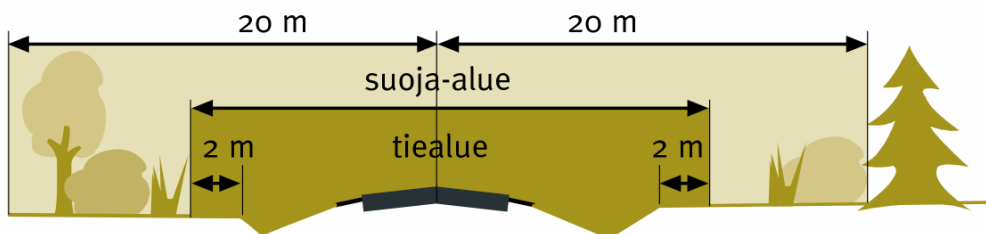
Tiealue (Maantielaki 5. §)

”Tiealue, jonka rajoja ei ole kiinteistötoimituksessa määrätty, ulottuu kahden metrin etäisyydelle ojan tai, missä ojaa ei ole, tieluiskan tai -leikkauksen ulkosyrjästä.”

Suoja-alue (Maantielaki 44. §)

”Suoja-alue ulottuu 20 metrin etäisyydelle maantien ajoradan tai, jos ajoratoja on useampia, lähimmän ajoradan keskilinjasta. Erityisistä syistä voidaan tiesuunnitelmassa määrättyllä tiellä tai tienosalla osoittaa etäisyys 20 metriä lyhyemmäksi taikka pidentää etäisyyttä enintään 50 metriksi sekä enintään 300 metriksi tiehen kuuluvan varalaskupaikan kohdalla ja pituussuunnassa sen kummastakin päästä 750 metrin etäisyydelle ulottuvalle jatkeelle.

Periaate eri alueiden rajauksesta maanteillä

Kuva 2 Tie- ja suoja-alueen määrittely maanteillä.

1.2.2 Näkemäalue

Näkemä (Tasoliittymät. Tiehallinto 2001)

”Matka, jonka ajoneuvon kuljettaja voi nähdä tien suunnassa minkään rakenteen, maastoesteen tms. estämättä.”

Näkemäalue (Tasoliittymät. Tiehallinto 2001)

”Tien kaarrekohtissa, liittymissä ja tasoristeyksissä vaadittu näkemäesteistä vapaa alue.”

Yksityiskohtaisia ohjeita näkemäalueen määrittämiseen on esitetty mm. seuraavissa lähteissä:

- Tasoliittymät, (TIEH 210000-01, www.tiehallinto.fi/thohje)
- LVM:n ohje yleisten teiden näkemäalueista (168/01/2002 24.1.2002, www.tiehallinto.fi/thohje).

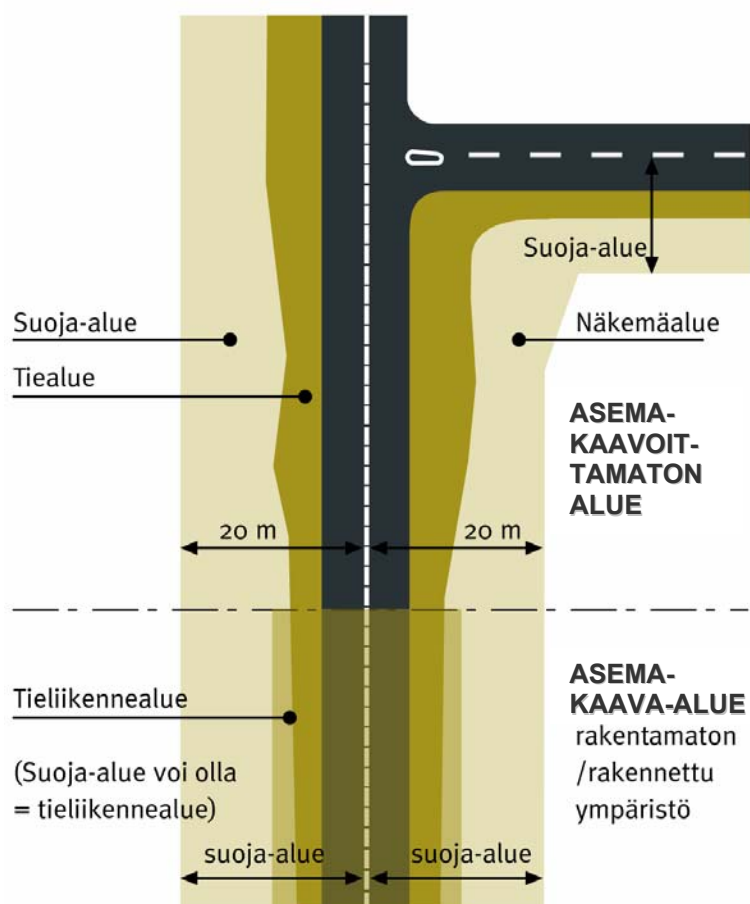
1.2.3 Kadut ja muut yleiset alueet (liikenne- ja katualue)

Liikennealue (Maankäyttö- ja rakennuslaki 83. §)

”Liikennealueita ovat asemakaavassa yleisiä teitä, rautateitä, vesiteitä, satamia ja lentokenttiä varten osoitetut alueet. Yleisten teiden liikennealueita voidaan osoittaa valta-, kanta- ja seututeitä sekä niitä yhdistäviä ja niiden jatkeena olevia teitä varten, jotka palvelevat pääasiallisesti muuta kuin paikallista liikennettä. Yleiseen tiehen kuuluvalla kevyen liikenteen väylällä voidaan osoittaa muusta liikennealueesta erillinen liikennealue, jos se on paikallisista olosuhteista johtuen perusteltua.”

Katualue (Maankäyttö- ja rakennuslaki 83. §)

”Katualue käsittää asemakaavassa osoitetun katualueen maanalaisine ja maanpäällisine sekä yläpuolisine johtoineen, laitteineen ja rakenteineen, jollei asemakaavassa ole toisin osoitettu.”

Kuva 3 Periaate alueiden rajauksesta maantiellä.

1.3 Tienvarsimainontaa säätelevät lait ja normit

Tienvarsimainontaa käsitteleviä säännöksiä on maantielaisissa, maankäyttö- ja rakennuslaissa, maankäyttö- ja rakennusasetuksessa sekä järjestyslaissa. Lisäksi tienvarsimainontaa ohjaavat mm. liikenne- ja viestintäministeriön päätökset ja kansainväliset sopimukset. Myös kuntien rakennusjärjestykset voivat säännellä tienvarsimainontaa.

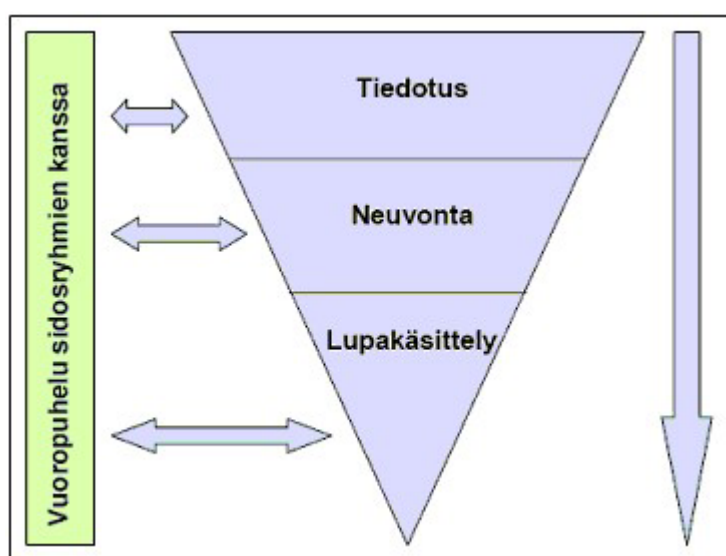
Taulukko 1 Tienvarsimainontaa säätelevät lait ja normit.

Lait ja normit	Keskeinen sisältö	Valvoja
Maantielaki (23.6.2005/503) 52. §	Kieltää maantien käyttäjille tarkoitettujen ulkomainosten asettamisen asemakaava-alueen ulkopuolella sekä asemakaava-alueella MRL:n mukaisella liikennealueella.	Tiehallinto
Tieliikennelaki (3.4.1981/267) 56. §	Kieltää liikennemerkkiä muistuttavan merkin, kilven tai muun laitteen asettamisen.	Tiehallinto ja poliisi
Tieliikenneasetus (5.3.1982/182) 20. §	Määrää tiellä kulkevan opastukseen ja suunnistukseen käytettävän opastusmerkkejä.	Tiehallinto
Maankäyttö- ja rakennuslaki (5.2.1999/132) 83, 126, 129. §	Määrittelee liikennealueen sekä rakennelman ja rakennuksen luvanvaraisuuden.	Tiehallinto ja kunta
Maankäyttö- ja rakennusasetus (10.9.1999/895) 62 – 63, 65. §	Määrittelee toimenpiteiden luvanvaraisuuden sekä naapurien kuulemisen.	Kunta
Järjestyslaki (27.6.2003/612) 6, 16. §	Määrittelee yleistä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavan mainoksen poistamisen.	Poliisi
Kuntien rakennusjärjestykset	Määrittelee toimenpiteiden luvanvaraisuudesta vapauttamisen ja ilmoituksenvaraisuuden.	Kunta
Liikenneministeriön päätös liikenteen ohjauslaitteista (16.3.1982/203), 4. §	Kieltää kiinnittämästä liikenteen ohjauslaitteeseen mitään ylimääräistä.	Tiehallinto ja kunta
Asetus kansainvälisistä pääliikenneväylistä tehdyn eurooppalaisen sopimuksen (AGR) voimaansaattamisesta (151/92)	Kehottaa välttämään tienvarsimainontaa kansainvälisillä pääteillä esteettisistä ja turvallisuusnäkökohdista.	Tiehallinto, kunta ja ympäristökeskus

2 POIKKEUSLUPAMENETTELY

2.1 Lähtökohtana toimintalinjat

Tienvarsimainonnan toimintalinjojen tavoitteena on turvallinen ja esteettinen liikenneympäristö, joka on rauhoitettu liikenteeseen kuulumattomalta informaatiolta. Tienvarsimainontaa hallitaan vuorovaikuttisella toiminnalla, jonka toimenpiteitä ovat tiedotus, neuvonta ja ajantasainen tiedonhallintajärjestelmä. Järjestelmän tasapuolisuus ja yhtenäisyys varmistetaan yhdenmukaisilla arviointiperusteilla mm. lupaehtojen ja luvattomiin mainoksiin puuttumisen osalta.

Kuva 4 Tienvarsimainontaa hallitaan vuorovaikuttisella toiminnalla.

Tienvarsimainonta on erotettava tieliikennelaissa tarkoitetusta liikenteenohjauksesta, jota hoidetaan liikenteen ohjauslaittein. Useissa tapauksissa tienvarsimainosta hakevan kohteen tarpeet ovat täytettävissä virallisen opastusjärjestelmän avulla. Tiehallinnon poikkeuslupaprosessissa arvioidaan mainoksen viestin sisältöä, ei niinkään mainoslaitetta ja rakennelmaa.

2.2 Poikkeusluvut ja lupaviranomaiset

Tienvarsimainonta ja työskentely tiealueella ovat luvanvaraista toimintaa.

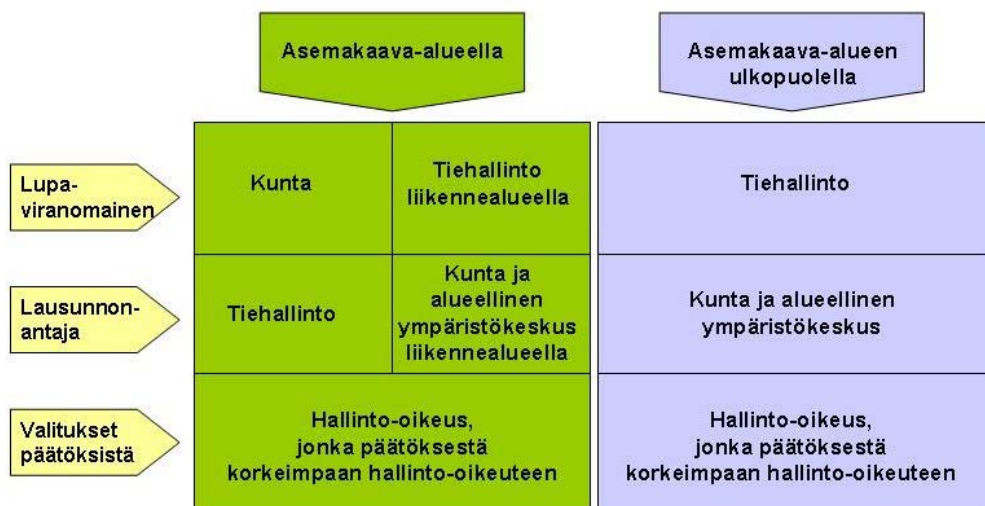
Tienvarsimainosten sijoittamista asemakaava-alueiden ulkopuolisille alueille sääntelee maantielaki (52. §). Rakennelmien, laitteiden, tekstien ja kuvien asettaminen mainos- tai muussa kaupallisessa tarkoituksessa (ulkomainokset) näille alueille on lain mukaan lähtökohtaisesti kielletty. Tienpitoviranomainen voi myöntää poikkeuksen tästä kiellosta, jos sitä on pidettävä liikenteen opastuksen tai matkailuin kannalta tai muusta sellaisesta syystä tarpeellisenä. Valvonta- ja lupaviranomaisena toimii Tiehallinto.

Mainonnasta asemakaava-alueilla säädetään pääsääntöisesti maankäyttö- ja rakennuslaissa ja -asetuksessa sekä kuntien rakennusjärjestyksissä, jotka

ovat kuntakohtaisia normeja. Kun kyse on mainoksen sijoittamisesta asemakaavan mukaiselle tieliikennealueelle tai kiinnittämisestä tiehen kuuluvaan laitteeseen, lupaviranomaisena toimii Tiehallinto. Muussa tapauksessa asemakaava-alueella lupaviranomaisena toimii kunta.

Tiehallinto hankkii ennen lupa-asian ratkaisemista lausunnot alueelliselta ympäristökeskuksesta ja kunnalta (MTL 52. § 3.), jotka arvioivat mainoksen sopeutumista luonnonympäristöön, rakennettuun ympäristöön ja liikenneympäristöön. Kuntaa pyydetään lausunnossaan kiinnittämään huomiota mainoksen matkailulliseen merkityksellisyyteen, eli tukeeko se paikallista matkailupalvelutarjontaa ja sen tunnettavuuden parantamista.

Vastaavasti kunta pyytää Tiehallinnolta lausunnon käsitellessään lupaa asemakaava-alueella tieliikennealueen ulkopuolella olevalle mainokselle, joka on tarkoitettu maantien käyttäjien luettavaksi.

Kuva 5 Tienvarsimainonnan lupamenettely.

2.3 Poikkeuslupamenettely asemakaava-alueen ulkopuolella

Tienvarsimainoksen asettaminen edellyttää aina poikkeuslupaa. Poikkeuslupa on maksullinen ja yleensä määräaikainen.

Tiehallinnossa lupakäsittelijät neuvovat asiakkaita tienvarsimainosten poikkeuslupakäsittelyyn liittyvissä asioissa ja kertovat mm. lupakäytännöstä, lupamaksuista ja käsittelyajasta. Asiakas voi hakea poikkeuslupaa kirjallisesti vapaamuotoisella hakemuksella postitse tai sähköpostitse.

Poikkeuslupahakemukseen tulee sisällyttää hakijan yhteystietojen lisäksi ainakin,

- mainoksen sijainti tieverkolla (1:50 000 - 1:100 000)
- asemapiirros, jossa osoitetaan mainoksen tarkka sijainti tiehen ja liikenteenohjauslaitteisiin sekä olemassa oleviin mainoksiin nähden (1:500 - 1:2 000)
- maanomistajan suostumus mainoksen sijoittamiselle ja kulkuyhteyden käytölle rakentamis- ja huoltotoimenpiteiden aikana
- luonnos tai valokuva mainoksesta ja selvitys sen sisällöstä
- mainoksen mitat, materiaalit ja mahdollinen valaistustapa
- selvitys mainostettavan toiminnan sijaintipaikasta ja sen etäisyydestä suhteessa mainoksen paikkaan
- selvitys kohteen nykyisestä opastuksesta
- selvitys kohteen olemassa olevista mainoksista.

Poikkeuslupaa tienvarsimainokselle, jonka tavoitteena on viestiä kohteen läheisyydestä, ei yleensä myönnetä päällekkäisenä kohteen virallisen opastuksen kanssa. Jos kyseessä on merkittävä matkailukohde tai kyse on tienvarsipalveluihin liittyvästä toiminnasta, voidaan poikkeuslupaa kohteen ja palvelun ennakkomainokselle harkita. Mainoksen sijaintipaikan tulee olla huomattavasti kohteen virallisen opastuksen rajaaman alueen ulkopuolella. Toisessa tilanteessa kohde voi olla uusi, joten sitä voidaan tehdä tunnetuksi määräaikaisella tienvarsimainoksella.

Poikkeuslupakäsittelyssä arvioidaan tienvarsimainoksen tarpeellisuus huomioiden samalla liikenneturvallisuus- ja ympäristönäkökohdat. Tiehallinto pyytää lausunnot tienvarsimainoksen alueelliselta ympäristökeskukselta ja kunnalta ennen asian ratkaisemista (MTL 52. § 3).

Asiakas saa Tiehallinnolta poikkeuslupapäätöksen. Myönteisen lupapäätöksen mukana toimitetaan mainokseen kiinnitettävä tunniste (tarra). Hakija vastaa mainoksen pystyttämisestä, huollosta ja kunnossapidosta. Päätöksen mukaisen tienvarsimainoksen sijainti ja muut tiedot merkitään tierekisteriin.

Lisätietoja lupamenettelystä on saatavilla Tiehallinnon internetsivuilta (www.tiehallinto.fi/tienvarsimainonta) ja puhelimitse (Tiehallinto / lupapalvelut).

2.4 Lupamenettely asemakaava-alueella

Tieliikennealueen ulkopuolella mainoslaitteen pystytys vaatii MRL:n mukaisen toimenpideluvan kunnalta (MRL 126. §, MRA 62. §). Poikkeuksellisesti rakennelma saattaa edellyttää jopa rakennuslupakäsittelyä. Kunta voi rakennusjärjestyksessä määrätä toimenpiteen vapauttamisesta luvanvaraisuudesta tai että toimenpiteeseen voidaan ryhtyä ilmoituksen nojalla (MRL 129. §, MRA 63. §). Tiehallintoa kuullaan MRL:n säännösten mukaan naapurina (MRA 65. §).

Lausunnoissaan Tiehallinto korostaa liikenneturvallisuusnäkökohtia, koska mainokset pyritään sijoittamaan lähelle tieliikennealueen rajaa ja suuntaamaan viesti tehokkeinoin tienkäyttäjille. Näiden tekijöiden katsotaan heikentävän merkittävästi virallisten liikennemerkkien havaittavuutta ja tulkittavuutta

ja näin heikentävän ajoneuvon kuljettajaa tekemään oikea-aikaisesti ja turvallisesti vaadittavat ajosuoritukset.

Lisätietoja lupamenettelystä ja ulkomainosten sijoittamisperiaatteista asemakaava-alueella saa rakennusvalvontaviranomaiselta.

2.5 Poikkeuslupaa ei tarvita

Maantielain tienvarsimainontaa koskeva kieltö ei koske kokous-, tiedotus-, huvi- tai muita vastaavia tilaisuuksia eikä vaaleja koskevaa ilmoittelua. Yleisötilaisuutta koskevat ilmoitukset saa asettaa paikalleen aikaisintaan kuu-kausi ennen asianomaista tilaisuutta, ja ne on poistettava viikon kuluessa siitä, kun tilaisuus on pidetty. Rakennuksessa ja sen läheisyydessä saa myös ilmoittaa paikalla harjoitettavasta toiminnasta ja siellä myytävistä tuotteista.

Edellä mainitut eivät tarvitse MTL 52. §:n mukaista poikkeuslupaa, mutta ilmoittelu on sijoitettava paikallisen tiepiirin ohjeiden mukaisesti. Ilmoittelu ei saa vaarantaa liikenneturvallisuuksia, joten tiealueelle ilmoituksia ei pääsääntöisesti sallita sijoitettavan. Tilanteessa, jossa ajoradan yhteydessä on erillinen kevytliikenteen väylä, voidaan ilmoitukset sijoittaa kevytliikenneväylän ulkopuolelle, ei ajoradan ja kevytliikenneväylän väliselle välialueelle.

Tiepiirit myöntävät hakemuksen perusteella maksuttomat luvat tilapäiseen viitoitukseen, kuten yleisötilaisuuksien, kesäteattereiden, messujen, tiekirkkojen ja tilapäisen myyntitoiminnan opastamiseen. Nämä opastuslaitteet voidaan sijoittaa määräajaksi tiealueelle. Luvassa asetetaan ehtoja viitoituksen käytännön järjestelyistä.

Lisätietoa yleisötapahtumien viitoituksesta ja vaalimainonnasta sekä tilapäisestä myynnistä on saatavilla seuraavista ohjejulkaisuista:

- Palvelukohteiden viitoitus (Tiehallinnon ohjejulkaisu TIEL 2133876/1997) (ohjeistaa myös yleisötapahtumien ja tilapäisen myynnin viitoituksessa)
- Ohjeet vaalimainosten sijoittamisesta maanteiden varsille
- Huoltoasemat, liikennetekninen suunnittelu ja liittymäluvan hakeminen TVH 741855

3 TIENVARSIMAINONNAN POIKKEUSLUPAPERUSTEET

Lupa- ja lausuntomenettelyssä otetaan huomioon seuraavassa esitetyt tienvarsimainoksen sisältöön, sijoittamiseen ja teknisiin ominaisuuksiin liittyvät suositukset. Myös luvanhakija voi hyödyntää suosituksia poikkeuslupahakemusta harkitessaan.

3.1 Tienvarsimainoksen sisältö

Maantielain 52. §:n mukaan mainoksen tulee olla liikenteen opastuksen tai matkailun kannalta tai muusta sellaisesta syystä tarpeellinen.

Liikenteen opastuksen tarve arvioidaan tiellä liikkujan kannalta kohteen löydettävyytenä. Jos kohteeseen on jo olemassa tieliikennelainsäädännön mukainen opastus, ei poikkeusluvan myöntämiselle yleensä ole perustetta. Tämä käy ilmi myös *liitteessä 1* esitetyissä korkeimman hallinto-oikeuden päätöksissä.

Matkailun kannalta tarpeellista mainosta on arvioitava kohteella harjoitettavan toiminnan kannalta. Näin toiminnan tunnetuksi tekeminen korostuu. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi aloittavan yrittäjän mainontaa määräaikaisena, mainontaa kohteesta, jonka tarjoamista palveluista ei ole saatavilla tietoa, tai mainontaa toimialasta, joka on tuntematon tai moninainen.

Yksinomaan liiketaloudellisen tuloksen parantaminen, vaikka kyseessä olisi matkailuyritys, ei ole riittävä peruste poikkeusluvan myöntämiselle. Tiehallinnon tienvarsimainontaa koskevien toimintalinjojen mukaan tuotemainonnalle ei myönnetä poikkeuslupia. Tuotemainoksilla ei ole sidoksia tienvarren palveluihin, eivätkä ne muutoinkaan tue tien käyttöä.

Mainoksen sisältöön liittyy myös liikenneturvallisuustekijöitä, jotka tulee ottaa huomioon poikkeuslupaa harkittaessa.

- Mainoksen viestin on oltava lyhyt ja nopeasti omaksuttava.
- Mainos ei saa sisältää vaikeita sanoja tai lukuja.
- Mainoksen sisällön tulee olla yksiselitteinen, "päättävä" eikä esimerkiksi jatkokertomuksia sallita.
- Mainoksen sisältö ei saa herättää kuljettajaa tekemään äkkinäisiä ajoliikkeitä.

Jotta mainosta ei voi sekoittaa viralliseen liikennemerkkiin,

- mainos ei saa sisältää symboleja, väriyhdistelmiä tai muotoja, joiden takia se voidaan sekoittaa viralliseen liikennemerkkiin
- mainoksessa ei saa olla muotoilua tai sanamuotoa, joka saa tienkäyttäjän olettamaan sitä tienpitäjän asettamaksi tiedotustauluksi.

Kuntien tervetuloa -toivotuskyltit tai infotaulut käsitellään tienvarsimainontaan liittyvänä poikkeuslupa-asiana silloin, kun liikutaan asemakaava-alueen ulkopuolella. Ohikulku- tai sisään tulotien varrella olevan infotaulun tarkoitus on jakaa julkishyödyllistä informaatiota kunnassa meneillään olevasta ajankohtaisesta tapahtumasta tai korostaa kunnan keskustaan saapumista. Kunta vastaa tällöin viestien sisällöstä ja niiden vaihtamisesta sekä infotaulun

hoidosta. Infotaululle asetetaan tarkat tekniset määräykset, ja erityisesti sen huollettavuuteen, liikenneturvallisuutta vaarantamatta, kiinnitetään huomiota. Ulkomainonnan keinoin toteutettavassa kuntainformaatiossa tulisi ensisijaisesti hyödyntää tien varrella olevia levähdysalueita (*Luku 3.1.2*).

3.1.1 Tienvarsimainonta eriluokkaisten teiden varsilla

Tienvarsimainosten sijoittamisessa otetaan huomioon eriluokkaisten teiden erilaiset ominaisuudet. Millään väylällä mainoksia ei sallita tiealueella eikä tien näkemäalueella.

Liikenne- ja viestintäministeriö määrää, mitkä maantiet ovat valta- ja kantateitä sekä miltä osin ne ovat valtakunnallisesti merkittäviä runkoteitä. Nämä tiet on suunniteltu välittämään suuria liikennemääriä suhteellisen suurilla nopeuksilla; tie ja liikenne vaativat kuljettajien täyden huomion, minkä takia mainoksia ei sallita myöskään tien suoja-alueella.

Useat näistä teistä kuuluvat nk. "kansainväliseen E -tieverkkoon", jonka Suomi on yhtenä sopimuspuolena hyväksynyt (AGR 17/1992, 26.02.1992). Asetuksen II liitteen kohdassa V.3 todetaan: "Esteettiset ja turvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen tienvarsimainontaa pitäisi välttää kansainvälisillä pääteillä."

Edellä mainitut teiden erikoisominaisuudet tulee ottaa huomioon myös silloin, kun mainoksen sijoituspaikka on maantien suoja-alueen ulkopuolella. Tällöin mainoksia voidaan tarkastella sisällöllisistä ja maisemallisista näkökohdista.

Tienvarsimainokset sijoitetaan liittymäväleillä siten, että ne eivät häiritse opastusta eivätkä vähennä liikennemerkkien havaittavuutta.

Tienvarsimainoksia ei sijoiteta liittymän opastuspituudelle, johon katsotaan luettavaksi seuraavat liikenteen ohjauslaitteet:

- valmistava suunnistustaulu
- suunnistustaulu
- erkanemisviitta
- tiekohtaiset informaatiotaulut liittymän jälkeen.

Opastuspituus lisättyinä *taulukossa 2* esitettyyn tieluokan mukaiseen minimimietäisyyteen lähimmästä liikenteen ohjauslaitteesta on näin ollen mainoksista puhdasta aluetta.

Moottoriväylällä on ajoneuvon pysäyttäminen ja pysäköinti kielletty. Samoin pysäköinti on kielletty "Etuajo-oikeutettu tie" -liikennemerkillä merkityllä tiellä. Moottori- ja moottoriliikenneteillä, runkoväylillä ja valta- ja kantateillä sekä vilkasliikenteisillä seututeillä mainokset on voitava pystyttää ja huoltaa kokonaan tien ulkopuolelta tai pysäköimis- tai levähdysalueelta.

3.1.2 Tienvarsimainonta levähdys- ja pysäköintialueilla

Tienvarsimainokset on suositeltavaa keskittää levähdys- ja pysäköimisalueille, joilla tienkäyttäjä voi rauhassa tutustua niihin lähietäisyydeltä eikä niitä tarvitse tehdä kovin suurikokoisiksi. Kunta voi tuoda levähdysalueelle opastuskartan, jossa se esittelee lähialueen palvelu- ja tapahtumatarjontaa. Mainokset ja opastuskartat on kuitenkin suunniteltava ja sijoitettava niin, etteivät ne ole tieltä luettavissa eivätkä vaikeuta alueen kunnossa- ja puhtaanapitoa eivätkä häiritse ympäröivän luonnon ja maiseman kokemista.

3.1.3 Tienvarsimainoksen kiinnittäminen maantiehen kuuluiin laitteisiin ja rakennelmiin

Linja-autopysäkit

Linja-autopysäkkien sadekatokset ovat tiealueella olevia rakenteita, joissa voi reittiakataulu -tiedotteiden lisäksi esiintyä myös mainontaa. Mainos voidaan sijoittaa sadekatokseen siten, että se on tarkoitettu pääasiassa pysäkillä olevien luettavaksi. Kysymykseen tulevat Taajama -liikennemerkkin (571) vaikutusalueella, jolla on alhainen nopeustaso, ovat sadekatokset. Yhtenäisen ja siistin alueellisen ilmeen saavuttamiseksi voidaan sadekatosten osalta noudattaa sopimusmenettelyä, jossa määritellään mainonnan ehdot.

Valaisinpylväät

Mainoksia ei sallita kiinnitettäväksi valaisinpylväisiin. Voimassa olevia sopimuksia ei uusita kuin tapauskohtaisesti tilanteissa, joissa huoltotoimet voidaan suorittaa muuta kautta kuin vilkkaasti liikennöidyltä ajoradalta.

Sillat

Mainoksia ei sallita maantietä ylittävissä silloissa.

Meluesteet

Mainoksia ei sallita kiinnitettäväksi meluesteisiin eikä niitä saa sijoittaa tien ja meluesteen väliselle alueelle. Tilanteessa, jossa asemakaava-alueella olevan meluesteen ja tieliikennealueen rajaamalle alueelle haetaan lupaa mainokselle, luvan myöntää rakennusvalvontaviranomainen kuultuaan ensin tienpitäjää. Lausunnossaan tienpitäjä perustelee näkökohdat, jotka puoltaisivat kielteisen päätöksen syntymiseen.

Riista-aidat

Mainoksia ei sallita kiinnitettäväksi riista-aitoihin.

Osoitejärjestelmän merkitseminen maastoon

Maastossa ja liikenneväylillä toimiva ohjauskokonaisuus muodostuu useasta eri osakokonaisuudesta. Tiehallinto suunnittelee, sijoittaa ja ylläpitää maanteiden viitoitusta, opastusta ja laitteita. Kunnat suunnittelevat, sijoittavat ja ylläpitävät teiden, katujen, yms. väylien opastusta ja laitteita sekä niiden nimikilpiä. Yksityistiekunnat sijoittavat ja ylläpitävät yksityisteiden nimikilpiä. Kiinteistöjen omistajat sijoittavat ja ylläpitävät osoitejärjestelmän mukaisia numerokilpiä.

Kadun ja tiennimikilven tarkoitus on kertoa kadun- ja tienkäyttäjille kyseisen kadun ja tien nimi. Nimikilvet valmistetaan, sijoitetaan ja tarvittaessa huolle-

taan siten, että ne ovat hyvin havaittavissa ja luettavissa niin jalkakäytävältä kuin ajoradaltakin. Kilpeen ei tule sijoittaa muita viestejä, kuten nuolia ja mainoksia, koska liiat merkit vaikeuttavat havaitsemista.

Kunnan osoitejärjestelmän mukaisten katujen ja teiden nimikilpien pystyttämisestä vastaa kunta. Tiehallinnon maanteiden varrella noudatetaan kunnan ja yksityisteiden nimikilpien sijoittamisessa Tiehallinnon ohjeita. (Tiehallinto 2003)

Maantiehen kohdistuvaan kertaluonteiseen työhön tarvitaan MTL 42. §:n mukainen lupa (nk. työlupa), joka voidaan sisällyttää kunnan kanssa tehtävään sopimukseen. Sopimuskäytäntö on perusteltua siksi, että jo alueen osoitejärjestelmän suunnitteluvaiheessa edellytetään Tiehallinnon mukana oloa, aluekohtaisella sopimuksella selvittää yhdellä työluvalla ja sopimuksella mahdollistetaan ulkopuolisen omistamien laitteiden sijoittaminen tiealueelle. (Kuntaliitto 2006)

3.1.4 Yksittäisen tienvarsimainoksen sijoittaminen

Oikein sijoitettu mainos voi tukeutua tien varrella olevien palveluiden viitoitukseen, edesauttaa kuljettajaa päätöksenteossa ja antaa aikaa valmistautua tarvittaviin ajosuorituksen. Se ei kuitenkaan saa häiritä opastusta tai heikentää liikennemerkkien havaittavuutta. Tämä tarkoittaa käytännössä vähintään *taulukossa 2* esitetyjä ohje-etäisyyksiä lähimmästä liittymästä sekä liikennemerkistä tai muusta liikenteenohjauslaitteesta. Ohje-etäisyyksien noudattaminen ei tule kysymykseen asemakaava-alueella, jossa liittymien keskinäiset etäisyydet ovat lyhyitä.

Taulukko 2 Ohjeelliset vähimmäisetäisyydet lähimmästä liittymästä ja liikenteenohjauslaitteesta eriluokkaisten teiden varsilla.

Tieluokka	Minimietäisyys lähimmästä liittymästä	Minimietäisyys lähimmästä liikenteenohjauslaitteesta tai mainoksesta
Moottoritiet, moottoriliikennetiet	2 km	200 m
Valta- ja kantatiet	500 m	100 m
Muut maantiet	300 m	100 m

Mainoksen sijoittamisessa **liikenneympäristöön** tulee ottaa huomioon seuraavat seikat:

- Mainos ei saa peittää välttämätöntä vapaata näkemää liittymässä, kaarteissa ja tien kohdassa, jossa on esim. kevyttä liikennettä tai hirvien ylityspaikka
- Mainos ei sijaitse liikennevalojen, liikennemerkkin tai tiemerkin lähellä etu- tai takapuolella heikentäen niiden havaitsemista.
- Mainoksen tulee näkyä tienkäyttäjälle kokonaan

Liikenneturvallisuuden kannalta ovat kriittisiä ne tien kohdat, joissa kuljettaja joutuu keskittymään ajosuoritukseen erityisen huolellisesti. Mainoksen sijoittamisessa tulee ottaa huomioon myös seuraavat seikat:

- Mainosta ei saa asettaa tien suuntaisesti.
- Mainosta ei saa asettaa mäkiselle, kaarteiselle ja onnettomuusalttiille tiejaksolle.
- Mainosta ei saa asettaa liittymän ja tunnelin läheisyyteen.
- Mainosta ei saa asettaa Ohituskielto -liikennemerkkin vaikutusalueelle.
- Mainosta ei saa asettaa ohituskaistoja omaaville tieosuuksille.
- Mainosta ei saa asettaa tien poikkileikkauksen muutoskohdalle, eikä niistä kertovien tiedotustaulujen läheisyyteen (esim. leveäkaistatiet).
- Mainosta ei saa asettaa Hirvieläimiä ja Poroja -liikennemerkkien vaikutusalueelle.
- Mainosta ei saa asettaa yleensä muidenkaan varoitusmerkkien vaikutusalueelle (esim. Pyörällijöitä, Lapsia).
- Mainosta ei saa asettaa riista-aidan aukon tai päätepisteen läheisyyteen eikä paliskuntien välisten poroesteaitojen maantien ylityskohdan läheisyyteen.

Tieympäristön kannalta mainoksen sijoittamisessa tulee ottaa huomioon seuraavat seikat:

- Mainoksen läheisyydessä ei ole muita "katseen vangitsijoita" (esim. ympäristötaidetta, maisemakohteita, historiallisia rakennuksia).
- Perinne- ja kulttuurimaisemat, kansallismaisemat, natura -alueet ja merkittävät pohjavesialueet ovat herkkiä alueita mainoksen sijoittamiselle.

Mainosrakenteen huoltotoimenpiteiden kannalta mainoksen sijoittamisessa tulee ottaa huomioon seuraavat seikat:

- Moottoriväylien ja runkoteiden varsille sijoittuville mainoksille tulee olla järjestetty huoltotieyhteys rinnakkaisen ja alemman tieverkon kautta.
- Valta-, kanta- ja seututeille ei sallita erillistä liittymää huoltotielle. mainoksen rakentamis- ja huoltotoimenpiteitä varten.

Edellä mainittujen lisäksi poikkeusluvan myöntämiseen vaikuttaa mainoksen etäisyys mainostettavasta kohteesta. Mikäli mainos sijaitsee hyvin etäällä varsinaisesta toiminnasta, ei sillä voida katsoa olevan opastavaa tehtävää, vaan kyse on tuotemainonnasta. Sallittavan etäisyyden määrittely perustuu tiejaksottaiseen tarkasteluun, jossa huomioidaan vastaavat palvelut (tasapuolisuusperiaate) sekä kyseisen kohteen mahdollinen kuuluminen virallisen opastusjärjestelmän piiriin.

3.2 Tekniset vaatimukset

3.2.1 Muotoilu

Tienvarsimainoksen muotoilun ja sisällön osalta on otettava huomioon seuraavat seikat:

- Mainos ei saa olla niin suuri, että sen koko tekee siitä erittäin huomiota herättävän (esim. mainospinta ylittää kehysrakenteen).
- Mainoksen kuvan tulee olla selkeä kokonaisuus.
- Tekstin kirjaintyyppiin tulee olla yksinkertainen, helppolukuinen, riittävän suuri eikä tekstiä saa olla liikaa. Tekstin ja sen taustan välillä pitää olla hyvä kontrasti.

3.2.2 Materiaalit ja tehokeinot

Tienvarsimainosten materiaalien ja tehokeinojen osalta on otettava huomioon seuraavat vaatimukset:

- Mainos ei saa häikäistä.
- Mainos ei saa sisältää heijastavaa materiaalia. Mainosrakenteen osien, jotka eivät sisällä mainosta, tulee olla väriltään neutraaleja esim. harmaa, tumman vihreä tai tumman ruskea.
- Mainos ei saa sisältää animaatiota, välähdyksiä tai tilanteita, jotka voivat johtaa kuljettajan pelästymiseen tai herättävät epätavallisen paljon huomiota.
- Mainos ei saa sisältää kaksiselitteisiä kuvia, optista harhaa tai erityisiä optisia tehokeinoja.
- Mainoksessa ei saa olla muuttuvaa viestiä. Muuttuvaksi viesti tulkitaan tässä yhteydessä alle minuutin välein vaihtuva viesti.
- Mainos ei saa järkyttää kuljettajaa vahvasti tunnepitoisilla tehokeinoilla.

Mainoksen mahdollisessa valaistuksessa on otettava huomioon seuraavat seikat:

- Mainoksen valaistus ei saa sammua ja syttyä jaksottaisesti.
- Mainosta ei saa valaista, jos kyseinen tiejakso on valaisematon.
- Mainosta ei saa valaista tiejakson opastetauluja voimakkaammin.

3.2.3 Muut tekniset vaatimukset

- Mainoskehyksen tulee olla asiaankuuluvasti rakennettu, ja mainos on kiinnitettävä huolellisesti rakenteeseen.
- Mainoskehyksen tulee olla kiinteästi maastoon perustettu; siirrettävä peräkärri tai vanha ajoneuvo mainoksen tukirakenteena ei tule kyseeseen.
- Mainoskehys ja itse mainostaulu tulee pitää kunnossa.
- Mainoksen asettaja tulee ilmetä mainoskehyksestä.
- Mainoskehukseen tulee liittää Tiehallinnolta luvan mukana saatava tunnistetarra, joka edesauttaa mainoksen luvallisuuden toteamista.

4 LUVATTOMIEN TIENVARSIMAINOSTEN JA ILMOITUSTEN POISTAMINEN

Tiealue

Tiealueella ei sallita tienvarsimainoksia. Tiehallinnolla on oikeus poistaa tiealueelle sijoitettu mainos sen omistajan kustannuksella.

Tiealueella olevan mainoksen poistotarpeesta tiedotetaan mainoksen omistajalle, mikäli mainoksen omistaja on selvitettävissä. Lisäksi poistamisesta voidaan tiedottaa paikallisissa viestimissä. Mikäli mainoksia ei ole omistajien toimesta poistettu, ne kerätään tarpeetonta vahinkoa tuottamatta ilmoitettuun paikkaan, josta omistajat voivat ne noutaa yhden kuukauden sisällä. Tämän jälkeen ne voidaan tuhota. Isännättömiksi todetut ja huonokuntoiset mainokset siivotaan pois tienpitäjän toimesta.

Suoja- ja näkemäalue

Pääperiaatteena on, että tienvarsimainokset sijoitetaan suoja-alueen ulkopuolelle. Liikenneturvallisuuden kannalta on tärkeää, että suoja-, näkemä- ja tieliikennealueella ei ole liikennettä ja tienpitoa haittaavia laitteita.

Jos mainos sijaitsee tiealueen ulkopuolella (esim. tien suoja-, näkemä- tai tieliikennealueella), voidaan ryhtyä seuraavanlaisiin toimenpiteisiin.

- a) Jos mainoksen poistaminen on tarpeen liikennettä välittömästi uhkaavan vaaran poistamiseksi, Tiehallinto voi poistaa sen siihen velvollisen kustannuksella. (MTL 101. § 2.)
- b) Mainoksen poistamisesta pyritään sopimaan mainoksen omistajan tai maanomistajan kanssa.
- c) Tiehallinto hakee lääninhallitukselta luvattoman mainoksen poistamista koskevan käskyn määräämistä ja sen tehostamista uhkasakolla tai teettämishallalla. (MTL 101. § 1.)

Poistamispyyntö osoitetaan mainoksen omistajalle tai maanomistajalle. Poistamispyynnössä perustellaan liikennettä tai tien kunnossapitoa uhkaavan vaaran syyt.

Esimerkkeinä seuraavat tapaukset:

- Mainos peittää välttämättömän vapaan näkemän esim. liittymässä tai kaarteessa.
- Mainos muistuttaa virallista liikennemerkkiä muodoltaan tai väriltään.
- Mainos peittää näkemän liikennemerkkeihin tai muihin opasteisiin.
- Mainos on huonosti kiinnitetty ja saattaa irrotessaan aiheuttaa vaaraa (esim. banderolli tien yläpuolella olevassa sillassa).
- Mainos aiheuttaa häikäisyä.

Liikennealue

Jos luvaton mainos on liikennealueella taikka kiinnitettynä Tiehallinnon laitteeseen, noudatetaan samaa poistamismenettelyä kuin tie- ja suoja-alueen osalta asemakaava-alueen ulkopuolella.

Suoja-alueen ulkopuoli

Jos luvaton mainos on asemakaava-alueen ulkopuolella ja maantien suoja-alueen ulkopuolella, noudatetaan samaa poistamismenettelyä kuin suoja- ja näkemäalueella.

Luvattoman mainoksen osalta voidaan harkita myös menettelyä, jossa arvioidaan mainoksen tarpeellisuuden perusteita ja mahdollisuutta myöntää mainokselle poikkeuslupa. Palvelutarjontaa esittävä ilmoittelu voi joissain tapauksissa mahdollistaa virallisen palvelukohdeopastuksen.

Poistomenettely käytännössä

Varsinaisiin poistotoimenpiteisiin liittyen kunnossapidon alueurakan sopimuskohtaisissa urakkaehdoissa (SKU) 23.1.2006 kohdassa 4.3 ”Osallistuminen tilaajalle kuuluvien viranomaistehtävien hoitoon” mainitaan, että osa avustamis- ja osallistumisvelvoitteista kuuluu urakkaan ilman eri korvausta.

Osan tehtävistä tilaaja (Tiehallinto) teettää lisätyönä erillistä korvausta vastaan. Ilman eri korvausta urakkaan kuuluvia tehtäviä ovat mm. luvattomien opasteiden ja mainosten poisto rakenteineen (alle 2m²). Erikseen korvattavia tehtäviä on mm. luvattomien isojen mainostaulujen ja opasteiden poistaminen rakenteineen (2 m² tai yli).

5 KIRJALLISUUTTA

Eurooppalainen sopimus kansainvälisistä pääliikenneväylistä (AGR-sopimus), 26.2.1992.

<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1992/19920017>

Kuntaliitto 2006. Kunnan osoitejärjestelmä, ohjeet ja suositus.

Tiehallinto, ympäristöministeriö, Suomen kuntaliitto 2002. Tienvarsimainonnan käsikirja.

Tiehallinto 2006 a. Tienkäyttäjättyytyväisyystutkimus. Kesä 2006.

Tiehallinto 2006 b. Tienvarsimainonta, toimintalinjat. TIEH 1000106-06.

Tiehallinto 2006 c. Ohjeet vaalimainosten sijoittamisesta maanteiden varsille.

Tiehallinto 2006 d. Kohti ekotehokasta liikennejärjestelmää, Ympäristöohjelma 2010.

Tiehallinto 2004. Tienvarsimainonnan liikenneturvallisuusvaikutukset. TIEH 4000423.

Tiehallinto 2003. Yleisohjeet liikennemerkkien käytöstä. TIEH 2000006-v-03

Tiehallinto 2001. Tasoliittymät. TIEH 2100001-01.

Tielaitos 2000. Levähdys- ja pysäköimisalueiden kehittäminen -toimintalinjat. TIEL 1000029

Tielaitos 1996. Palvelukohteiden viitoitus. TIEL 2133876

TVH 1988. Huoltoasemat. Liikennetekninen suunnittelu ja liittymäluvan hakeminen. TVH 741855

LVM:n ohje yleisten teiden näkemäalueista. 1.2.2002
(168/01/2002 24.1.2002)

LVM:n tiedote 18.1.2001 "Hallitus hyväksyi uuden liikenneturvallisuusvision"

Lainsäädäntöä:

- Maantielaki
- Tieliikennelaki
- Tieliikenneasetus
- Maankäyttö- ja rakennuslaki
- Maankäyttö- ja rakennusasetus
- Järjestyslaki

6 LIITTEET

Liite 1 KHO:n tienvarsimainontaan liittyviä päätöksiä

KHO:N TIENVARSIMAINONTAAN LIITTYVIÄ PÄÄTÖKSIÄ

Ohessa on esitetty muutamia korkeimman hallinto-oikeuden tienvarsimainontaa käsitteleviä päätöksiä. Päätökset ovat ajalta ennen maantielakia, mutta niistä ilmenevät periaatteet ovat edelleen ajankohtaisia, koska maantielaki ei muuttanut poikkeusluvan myöntämisen edellytyksiä.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 21.5.1996 diaarinumero 796/4/96. Ravintola-alan yritys haki lupaa ulkomainostaulun sijoittamiseksi valtatie varteen. Tienpitäjä oli myöntänyt yritykselle tieliikenneasetuksen mukaisen luvan opasteiden asettamiseksi valtatie varrelle. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että yrityksen hakemuksessa oli kysymys yrityskohtaisesta liiketaloudellisesta syystä tapahtuvasta mainonnasta. Mainostaulua ei siten ollut pidettävä liikenteen, matkailun tai muun sellaisen syyn kannalta tarpeellisena.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 31.12.1998 diaarinumero 1695/3/98. Matkailukeskus haki lupaa sijoittaa mainostaulu valtatie varteen. Matkailukeskukseen oli tieliikenneasetuksen mukaiset opasteet. Matkailukeskus perusteli mainostaulujen tarvetta mm. sillä, että kysymyksessä on merkittävä ja omaleimainen matkailukohde. Oikeus totesi päätöksessään, että matkailukeskuksen hakemuksessa on kysymys yrityskohtaisista liiketaloudellisista syistä tapahtuvasta mainonnasta ja että matkailukeskukseen on olemassa tieliikenneasetuksen mukaiset opasteet. Mainostaulua ei siten ollut oikeuden mielestä pidettävä liikenteen, matkailun tai muun sellaisen syyn vuoksi tarpeellisena.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 6.11.1998 diaarinumero 1343/3/98. Huoltamoasemayritys haki lupaa sijoittaa ulkomainostaulu kaupungin alueelle kantatie varteen. Yritys sijaitsi kuntakeskuksessa. Oikeus katsoi, että yrityksen hakemuksessa oli kysymys yrityskohtaisista liiketaloudellisista syistä tapahtuvasta mainonnasta. Oikeus myös totesi, että tienkäyttäjä voi ilman tienvarsimainostakin päätellä kaupungin keskustasta löytyvän huoltoasemapaalveluja. Tienvarsimainokset eivät siten olleet liikenteen, matkailun tai muun sellaisen syyn takia tarpeellisia.

ISBN 978-951-803-792-0
TIEH 2100047-v-07